

Učiteljski tovariš

Stanovsko politiško glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtik. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davok posebej. Pošt. šek. rač. 11.197. Telefon 3112

V smer nujnih potreb in interesov naroda in države!

Važna zborovanja in tečaji za učiteljstvo. — Za razčiščenje pojmov o izvenšolskem delu in ugotovitev načelne smeri. — Vse učiteljice in učitelje gospodarske delavce vabimo, da se udeležijo zborovanj in tečajev.

ZBOROVANJE UČITELJEV GOSPODARSKIH IN ZADRUŽNIH DELAVCEV V LJUBLJANI.

Sekcija Jugoslovenskega učiteljskega združenja za Dravsko banovino vabi vse učitelje in učiteljice, ki delujejo na gospodarskem, predvsem zadrudnem polju na zborovanje, ki se bo vršilo dne 27. junija 1933. ob 8. uri v prostorih Okrožnega urada za zavarovanje delavcev na Miklošičevi cesti v Ljubljani s sledečim dnevnim redom:

1. Potreba in namen organizacije učiteljev — gospodarskih delavcev, poroča tov. Andrej Skulj.
2. Koncentracija javnega dela na gospodarskem polju in metoda izvenšolskega dela, poroča tov. Al. Hreščak.
3. Šolske zadruge in zadruge učencev na šolah, poroča tov. Miroslav Zor.
4. Pravilnik organizacije učiteljev gospodarskih delavcev, nominiranje zastopnikov v centralnem odboru in pri sreskih društvih, poroča tov. Miroslav Zor.
5. Zadrudniški in gospodarski počitniški tečaji za učiteljstvo, poroča tov. Rado Grum.

Na zborovanje vabimo vse, ki se za gospodarsko delo zanimajo in imajo voljo sodelovati pri organizaciji gospodarskega dela med učiteljstvom in narodom, posebno pa na polju gospodarske vzgoje učiteljstva.

Istočasno vabimo udeležence tega zborovanja na ustanovni občni zbor društva za zgradbo učiteljskega doma ob Jadranskem morju v Omišlju na Krku.

Sekcija Jugoslovenskega učiteljskega združenja za dravsko banovino v Ljubljani, dne 12. junija 1933.

Predsednik: Ivan Dimnik, s. r. Tajnik: Josip Kobal, s. r.

USTANOVITEV DRUŠTVA ZA ZGRADBO UČITELJSKEGA DOMA NA JADRANU — V OMIŠLJU.

Vabilo na ustanovni občni zbor.

Končno so izvršene vse priprave in so odobrena pravila za ustanovitev »Društva za zgradbo Učiteljskega doma v Omišlju«. Lepo je že število članov, ki so se že v naprej prijavili in prepričani smo, da bo to število še znatno naraslo, ko bo pričelo društvo delovati. Ideja za jugoslovanski Jadran živi med narodom, posebno pa živi ta ideja med učiteljstvom, ki jo bo poživil čez čas od leta do leta Učitelj, dom v Omišlju, kamor bodo odhajali učiteljstvo in učiteljski otroci dravske banovine lahko po zgradbi doma na letovanje in okrevanje.

Ustanovni občni zbor »Društva za zgradbo Učiteljskega doma v Omišlju« se vrši dne 27. junija 1933. ob 11. uri v Ljubljani v prostorih Okrožnega urada za zavarovanje delavcev na Miklošičevi cesti št. 20 v Ljubljani (Dvorišče) s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev društvenih pravil.
2. Volitev društvenega odbora; t. j. predsednika in njegovega namestnika, 6 odbornikov, 3 namestnikov in 3 preglednikov društvenih računov.
3. Določitev višine članarine ozir. rednega mesečnega prispevka.
4. Prelogi in nasveti.

Na ta občni zbor in na vpis v društvo so vabljeni(e) vsi(e) tovariši(ce), ki se zanimajo za jugoslovanski Jadran in idejo obmorskega letovanja. V prvi vrsti pa se naj udeležijo občnega zbora oni tovariši(ce), ki so se za vstop že prijavili. Kdor želi natančnejših informacij o ustanavljanju se društvu, naj se obrne na naslov:

JUU — sekcija za dravsko banovino v Ljubljani, dne 12. junija 1933.
Predsednik: Ivan Dimnik, s. r. Tajnik: Josip Kobal, s. r.

RAZPIS ZADRUŽNO-GOSPODARSKEGA TEČAJA ZA UČITELJSTVO.

Na prošnjo JUU — sekcije za dravsko banovino od 12. VI. 1933. št. 2376/32-33 odobrujem, da se vrši v letošnjih počitnicah od 3. do 26. julija četrti zadrudno gospodarski tečaj za učiteljstvo. Organizacijo tečaja poverjam Jugoslovenskemu učiteljskemu zdru-

nju — sekciji za dravsko banovino v Ljubljani pod nastopnimi pogoji:

Tečaj traja v gori navedenem terminu 5 ur dnevno po sledečem programu:

Strokovni del.

1. Zadrudništvo: zgodovina in dosedanja razvoj, temeljna načela, odnos do ostalih socialno-gospodarskih doktrin, končni cilj zadrudništva.
2. Zadrudno pravo: zakon o gospodarskih zadrugah, praktično izvajanje zakona, zakon o reviziji zadrug, praktični pripomočki (zak. predpisi o davčnih in taksnih ugodnostih).
3. Ustroj in delovanje posameznih vrst zadrug: kreditne, produktivne, konsumne, prodajne in pomožne, šolske zadruge in zadruge učencev, stanovske učiteljske zadruge in uradniške zadruge.
4. Zadrudno knjigovodstvo: teorija, zakonski predpisi, svrhe knjigovodstva, praktični primeri knjigovodstva za posamezne vrste zadrug.
5. Promet: denar, menica, ček, efekti, pošta, železnica, borza, ponudba, poslovni zaključek, dobava, reklamacija.

Posebni del.

6. Državljska vzgoja: načelni temelji o državi; bistvo državljanske vzgoje; pojem drž. vzgoje; zgodovina naše drž. vzgoje; državljanska vzgoja v praksi; šola v službi državljanske vzgoje; prosvetne in gospodarske ustanove v službi drž. vzgoje; družina in drž. vzgoja; stanovska vzgoja in državljanska zavest; organizacija in program državljanske vzgoje.
7. Zadrudno gospodarstvo v okvirju izvenšolskega gospodarskega dela učiteljstva: gospodarsko prosvetno delo kot osrednji problem javnega izvenšolskega dela in programa učiteljstva; gospodarsko delo z ozirom na gospodarske, socialne in kulturne potrebe vasi; metoda izvenšolskega dela; odnos gospodarskega dela napram ostalemu izvenšolskemu delu.
8. Potreba ožjega stika in organizacija učiteljev gospodarskih delavcev — zadrudnjak: pravilnik organizacije učiteljev — gospodarskih — zadrudnih delavcev. Odbori in referenti za gospodarsko vzgojo članstva pri sreskih učit. društvih.
9. Narodna šola v službi splošne vaške gospodarske kulture.

V tečaju predavajo strokovnjaki, ki jih določil kr. banska uprava. Vodstvo tečaja poverjam gospodu Radu Grumu, sreskemu šol. nadzorniku v Ljubljani. Sprejetim udeležencem tečaja bodo kriti učinkoviti potni stroški in deloma prenočišče in prehrana. Število udeležencev določam na 30, izdatki pa ne smejo prekoračiti določene podpore.

V prošnji je navesti sledeče: 1.) ime; 2.) značaj; 3.) službeni kraj; 4.) službena leta; 5.) samec ali oženjen; 6.) članstvo pri JUU; 7.) usposobljenost (razni tečaji, ki jih je že dovršil n. pr. zadrudniški, knjigovodski, merkantilni, za kmetijsko, gospodinjstvo, obrtno-trgovsko nadaljevalno šolstvo, in druga usposobljenost za izvenšolsko delo); 8.) udeleževanje pri izvenšolskem delu na gospodarskih in drugih poljih (v preteklosti in sedaj); 9.) posebne zasluge na gospodarskih poljih; 10.) potrdila gospodarskih institucij, pri katerih deluje; 11.) razlogi, iz katerih prosi za tečaj in kako namerava tečaj izkoristiti za gospodarsko delo; 12.) zaveza, da bo sodeloval v organizaciji učiteljev — gospodarskih delavcev in pri gospodarskem izvenšolskem delu.

Pri izbori udeležencev se bo posebno oziralo na take, od katerih je pričakovati, da bodo pridobljeno znanje uporabili za praktično udeleževanje v zadrugah in na gospodarskem polju, in za katere bodo prošile zadruge, ki nimajo strokovno izvežbanih delavcev ter na one, ki nimajo še nobenega gospodarskega tečaja.

Udeleženci bodo dobili ob zaključku tečaja izpričevala z oceno doseženega uspeha, ki se utrdi na podlagi posebne konference vseh predavateljev, h kateri bo delegirala kr. banska uprava svojega zastopnika. O uspešnem sodelovanju se bodo prepričali predavatelji tekom tečaja. Obisk je za sprejete obvezen.

Udeleženci naj prečitajo in prouče vprašanja, ki so objavljena v štev. 1—3 let. V. »Prosvete« z dne 10. XI. 1932. Ter naj po možnosti prineso list s seboj.

Prošnje za razpis tečaja je vlagati pri sekciji JUU za dravsko banovino do dne 25. VI. 1933., ki preveri vse navedene podatke v prošnjah in predloži banski upravi seznam priglašencev, urejen po kvalifikaciji z ozirom na razpis, v končno odobritev. Sprejeti člani bodo pravočasno dobili nadaljnja navodila od sekcije Jugoslovenskega učiteljskega združenja za dravsko banovino, ki prevzema tudi ureditev prenočevanja in prehrane za udeležence tečaja.

Gornji razpis objavlja sekcija Jugoslovenskega učiteljskega združenja v Ljubljani po odloku Kraljevske banske uprave za dravsko banovino IV. No. 8994/1, z dne 14. VI. 1933.

Ivan Dimnik, s. r. Josip Kobal, s. r.
predsednik. tajnik.

TEČAJ ZA IZVENŠOLSKO DELO UČITELJSTVA.

Odsek sekcije za izvenšolsko delo je prišel pri proučevanju javnega izvenšolskega dela do zaključka, da je potrebna temeljita preorientacija pri tem delu. Pri izvenšolskem delu je treba v prvo vrsto postaviti gospodarsko-prosvetno delo, ki naj bo v najtesnejši zvezi z nujnimi potrebami in interesi naroda. Izhodišče pri izvenšolskem delu morajo biti gospodarske, socialne in kulturne potrebe vasi, kot osrednji problem pa naj se vzame glavna gospodarska panoga dotičnega kraja.

Delo v tem smislu se je pričelo z izobraževanjem učiteljstva za kmetijsko in gospodinjstvo nadaljevalne šole. Pred štirimi leti smo pričeli s sistematično vzgojo učiteljstva za delo pri zadrudništvu. V zadnjem času pa se je to delo poglobilo s sodelovanjem učiteljstva in sreskih kmetijskih referentov za povzdigo kmetijstva.

Da bo to delo smotreno, priredi sekcija Jugoslovenskega učiteljskega združenja za dravsko banovino tečaj za izvenšolsko delo učiteljstva v letošnjih počitnicah od 22. do 26. avgusta v Ljubljani.

Tečaj naj razčisti pojme o izvenšolskem delu učiteljstva in ugotovi načelne smeri tega dela. Obravnavala se bodo naslednja vprašanja:

- 1.) Sedanja gospodarska kriza in naše kmetjsko gospodarstvo.
- 2.) Metoda izvenšolskega dela.
- 3.) Naloga učiteljice na vasi.
- 4.) Ljudska pedagogika. — Nadaljevalno šolstvo za kmetjsko mladino.
- 5.) Glavna načela sodobne vzgoje in pouka.
- 6.) Narodna šola v službi splošne vaške kulture.
- 7.) Gospodarska in socialna politika v občini (državljska vzgoja).

Samopomoč učiteljskih otrok v Ljubljani

Poročilo o občnem zboru.

28. maja ob pol 9. uri se je vršil v prostorih JUU — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani I. redni občni zbor Samopomoči učiteljskih otrok. Navzočih je bilo le 13 zadrudnikov, kar kaže, da učiteljstvo še vedno ne zna pravilno ceniti pomena in vrednosti svojih gospodarskih in socialnih ustanov.

Občni zbor je otvoril načelnik tov. Pavel Lavrič. Po ugotovitvi sklepčnosti pozdravlja s kratkim nagovorom navzoče zadrudnike, nato pa preide na dnevni red. Zapisnik je vodil tov. Kumelj Metod; za overovatelja pa sta bila imenovana tov. Kobal Josip in tov. Zor Miroslav.

Poročilo načelstva.

Samopomoč učitelj. otrok, reg. zadruga z o. zavezo, je bila ustanovljena na izrednem občnem zboru dne 10. julija 1932. z namenom, izpopolniti vrzel, ki je nastala z likvidacijo društva Samopomoč za otroke učiteljev in učiteljic v Ljubljani. Nova zadruga je prava naslednica likvidiranega društva in je prevzela vsa njegova aktiva in pasiva. Izvoljeno načelstvo je takoj po občnem zboru prijaviло zadrugo deželnemu kot trgovskemu sodišču v Ljubljani ter mu poslalo sprejeta pravila. Sodišče je potrdilo pravila in vpisalo dne 27. julija 1932. zadrugo v zadrudni register.

Zadruga je takoj pristopila k Zvezi slovenskih zadrug v Ljubljani ter plačala zadrudni delež v znesku Din 100.—

Poslovati je začela dne 20. avgusta 1932. Po sklepu občnega zbora društva Samopomoč za otroke učiteljev in učiteljic v Ljubljani, ki se je vršil dne 10. julija 1932. v Ljubljani in na katerem se je vršila njegova likvidacija, so postali vsi njegovi člani zadrudniki nove zadruge. Ta je plačala zanje iz premoženja bivšega društva tudi zadrudne deleže v skupnem znesku 1160 Din in prevzela tudi vse zavarovance. Med letom je pristopilo še 8 zadrudnikov, tako da je štela zadruga koncem leta 1932. 124 člane z 216 zavarovanci. Posmrtnina bi znašala na ta dan 2160 Din.

V tečaj se bodo sprejeli v prvi vrsti učitelji in učiteljice, ki poučujejo v kmetjsko in gospodinjstvo nadaljevalnih šolah in oni, ki delujejo na kateremkoli gospodarskem področju.

V prošnji za sprejem v tečaj je navesti sledeče: 1.) ime in priimek; 2.) značaj; 3.) službeni kraj; 4.) službena leta; 5.) udeleževanje na gospodarskem polju (prej in sedaj); 6.) članstvo pri JUU; 7.) ali reflektira na stanovanje in prehrano?

Udeleženci bodo dobili ob zaključku tečaja posebno potrdilo sekcije JUU za dravsko banovino.

Prošnje za sprejem v tečaj je vložiti pri sekciji JUU v Ljubljani do 1. avgusta 1933.

Udeleženci tečaja naj prouče vsebino »Prosvete« V. letnik št. 8.—10. od junija 1933., ki naj jo prinesejo tudi s seboj na tečaj. Sprejeti udeleženci dobe povrnjene efektivne potne stroške, sekcija jim preskrbi po možnosti tudi prenočišče in prehrano. Obisk je za te udeležence obvezen pri vseh referatih in debatah.

Sekcija Jugoslovenskega učiteljskega združenja za dravsko banovino v Ljubljani, 12. junija 1933.

Ivan Dimnik, s. r. Josip Kobal, s. r.
predsednik. tajnik.

UVODNI TEČAJ ZA VODITELJE KMETJSKO-NADALJEVALNIH ŠOL.

Tečaj se bo vršil na Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Trajal bo od 2. do 12. avgusta 1933. Na tečaju bodo voditelji dobili podrobnejši pogled v organizacijo in delo na kmetjsko-nadaljevalnih šolah. Preizkušeni praktik-voditelj kmetjsko-nad. šole bo skupno z udeleženci metodično obdelal snov za kmetjsko-nad. šole. V predavanjih iz narodopisja, kmetjske psihologije in pedagogike bodo voditelji dobili nekaj navodil za uspešno delo med kmetjsko mladino. Razpored predavanj in pogoji za sprejem bodo pravočasno objavljeni v »Učiteljskem tovarišu«.

STROKOVNO-GOSPODINJSKI TEČAJ ZA VODITELJICE GOSPODINJSKO-NADALJEVALNIH ŠOL.

Meseca avgusta bo na Kmetijsko-gospodinjstvo šoli v Sv. Juriju ob južni železniški strokovno-gospodinjstvi tečaj za voditeljice gospodinjstvo-nadaljevalnih šol. Trajal bo štiri tedne. Poleg kuhanja in šivanja se bodo udeležence posebno temeljito vežbale v kmetijskih panogah, ki jih mora poznati vsaka voditeljica gospodinjstvo-nadaljevalne šole. Vsa podrobnejša navodila bodo objavljena v »Učiteljskem tovarišu«.

Zadruga je oproščena plačevanja taks vsled dopisa drav. finančne direkcije v Ljubljani z dne 19. avg. 1932. št. 115.228/19.836/5. Prav tako je oproščena po odloku fin. direkcije z dne 3. sept. 1932. št. 115.280-3/1969 tudi družbenega davka.

Dne 10. oktobra 1932. je zadruga izplačala prvo posmrtnino v znesku 2070 Din. V mesecu novembru so morali plačati zato zadrudniki prispevek za drugi smrtni slučaj. Od tedaj pa do danes ni bilo nobenega smrtnega primera med zavarovanci.

Načelstvo se je shajalo na seje vsak mesec in reševalo interne zadrudne zadeve. Predvsem je razmotrivalo, kako bi vzbudilo med učiteljstvom večje zanimanje za Samopomoč. Dasi so bili vsi učitelji (-ce) očetje in matere opozorjeni s posebnim dopisom na zadrugo, je bil odziv doslej zelo majhen. V »Učit. tovarišu« je izšel o namenu in pomenu Samopomoči učiteljskih otrok daljši članek in več krajših notic. Zdi pa se, da se učiteljstvo za stanovske ustanove premalo zanima in takih članov in notic po večini sploh ne bere.

Iz vprašanj, ki prihajajo prav pogosto od strani članstva na zadrugo, se razvidi, da to niti ni proučilo pravil. Ta vprašanja povzročajo zadrugi samo nepotrebne stroške, zakaj vprašanja vsa so pojasnjena v pravilih.

Da bi dosegel porast članstva in zavarovancev, se je obrnil načelnik tudi osebno do tovarišev v raznih srezih s prošnjo, da bi z osebno agitacijo pritegnili čim več učiteljev in učiteljic očetov in mater v Samopomoč. Njegovo prizadevanje žal ni rodilo uspeha. Zadrudniki bi morali vršiti že sami iz lastnega nagiba reklamo med učitelji starši, da bi dosegla zadruga čim višje število zavarovancev, ker je to v interesu vsakega zavarovanega člana. Prav pogosto pa se oglašajo učitelji, ki imajo otroke v starosti nad 10 let. Teh načelstvo ne more sprejeti, ker to zabranjuje § 4. a zadrudnih pravil.

Sekcija JUU si mnogo prizadeva, da bi dvignila med učiteljstvom zanimanje za zadrugo. Njeni zastopniki, ki se udeležujejo

zborovanj sreskih društev, uporabijo vsako priliko, da predočijo učitelstvu velik pomen naše zadruge za posameznike in za stan. Ravno tako opozarja vodstvo sekcije na zadrugo tudi na vseh predsedniških zborovanjih. Za vse reklamne notice so nam predali »Učit. tov.« vedno na razpolago. Načelstvo Samopomoči učiteljskih otrok čuti zato prijetno dolžnost za naklonjenost in vsestransko oporo in podporo izreči vodstvu stanovske organizacije svojo najpristranejšo zahvalo.

V današnjih težkih časih so nam ustanovali kot je naša Samopomoč nujno potrebne. Nihče naj ne misli, da je že storil svojo dolžnost do otroka, ako ga je dal v šolo. Treba mu je pomagati tudi ob vstopu v poklic. Ker naš stan ni tako situiran, da bi mogel učitelj s primernim zneskom podpreti v življenje vstopajočega otroka, si moramo pomagati z vzajemno pomočjo. Ta cilj ima naša zadruga.

Končno prosim načelnik v svojem poročilu nasvetov, kaj naj zadruga ukrene, da doseže čim večji razmah in porast.

Računski zaključek za leto 1932.

Ker je občni zbor sklenil, da se vrši debata o poročilu načelstva po podanem poročilu nadzorstva, preide načelnik k drugi točki dnevnega reda in prosi tov. Dorčeta Koča, da poda svoje poročilo o računskem zaključku za leto 1932.

Iz poročila je razvidno, da so znašali prejemki Din 80.834'02
izdatki pa „ 80.834'02

Prometa je torej bilo Din 161.668'04

Iz računa zgube in dobička vidimo, da so znašale:

Posmrtnine Din 2.086'25
Pisarniške potrebščine „ 635'64
Predplačila prispevkov „ 220'—
Odpisi premičnin „ 554'—
Čisti dobiček „ 4.901'59

Vseh izdatkov Din 8.397'48

Zadruga pa je prejela:
Zavarovalnih prispevkov Din 5.527'—
Obresti „ 2.436'48
Dolžniki „ 434'—

Prejemkov je torej bilo Din 8.397'48

Bilanca.

Aktiva:
Gotovina v blagajni Din 276'50
Naložen denar „ 54.437'74
Dolžniki „ 434'—
Deleži pri Zvezi „ 100'—
Premični inventar „ 3.139'—

Prejemkov je torej bilo Din 58.387'24

Pasiva:
Deleži članov Din 1.240'—
Rezerva za podpore „ 52.025'65
Predplačila prispevkov „ 220'—
Čisti dobiček „ 4.901'59

Skupno Din 58.387'24

Načelnik otvori nato debato k poročilu načelstva in k računskemu zaključku.

Tov. Zor Miroslav meni, da bi bilo potrebno, da bi si zadruga pridobila na področju vsakega sres. društva svojega poverjenika, ki bi skrbel za reklamo. Najuspešnejša je vedno osebna agitacija.

Tov. Dimnik Ivan in Skulj Andrej predlagata, naj si oskrbi zadruga še enkrat točen seznam vseh učiteljev in učiteljic staršev in naj razpošlje na njihove naslove s kratkim informativnim dopisom vsem tudi pristopnice.

Zaradi olajšanja pristopa bi bilo primerno dovoliti priglasenim članom po želji tudi plačevanje sprejemnih pristojbin v obrokih.

Po končani razpravi daje načelnik tovariš Lavrič poročilo načelstva in računski zaključek na glasovanje. Oboje je soglasno sprejeto.

Predlogi.

Do stavljenega roka načelstvo ni prejelo nobenega predloga. Pač pa je stavil tov. Zor na obnem zboru sledeči predlog:

Zavarovanci naj se sprejemajo do 18. leta starosti. Da pa ne bodo ostali člani oškodovani, se vsakemu nad 10 let staremu na-

novo sprejetemu zavarovancu izplača v primeru doživlja podpora šole 11 let po sprejemu v zavarovanje. Tako bi ne bili zavarovanci, ki so vstopili do 10. leta, prav nič oškodovani.

Predlog pride v razpravo na naslednjem občnem zboru.

Ker je dnevni red izčrpan, se zahvali tov. Lavrič vsem pričujočim za udeležbo in zaključni občni zbor.

Kumelj Metod, zapisnikar.

Za mladinski časopis

Nekaj misli ob štiriletki »Našega roda«. — Podjetni Čehi, Hipertrofija mladinskih literarnosti. — Za preusmeritev!

Slučajno sem dobil v roke češki mladinski časopis »Mlady svet«, ki ga izdaja že 4. leto »Statni nakladateljstva« v Pragi, torej državna založba! List izhaja v prikupljivem časopisnem formatu vsak tork na 4 straneh. Prinaša izbrano novinarsko gradivo, primerne mladini srednje in višje starostne stopnje: poleg zanimivih tedenskih novosti tudi podlistek, tehnično, zdravstveno, sportno, ugankarsko in šahovsko rubriko, vse garnirano s prikupnimi ilustracijami. List je razširjen po vseh šolah in sijajno služi šolskemu delu v smislu sodobnega pedagoškega gibanja. Na lanskem svetovnem pedagoškem kongresu v Nizzi so — po izjavah udeležencev tov. B. — Čehi baš s svojim mladim časnikom vzbujali največ zanimanja, kar mi je tem bolj razumljivo, ker n. pr. na mednarodnih kongresih in razstavah l. 1928/29. v Berlinu, Lipskem in na Dunaju nismo mogli med nešteti beletrističnimi mlad. listi zaslediti niti enega mladinskega časopisa. Veseliti nas mora, da je bratska ČSR v tem oziru prebila led in dokazala, da razumeva težnje sedanosti.

Za naše razmere stvar ni nova! Začelena je bila že v letih, ko smo z največjo vneto dvigali prapor šolske reforme v Sloveniji. Tov. J. Dolgan se je v »Popotniku« 1928/29. št. 5 obširno bavil s problemom, na vseh treh samoizobraževalnih tečajih 1927.—29. smo v debatah izražali nebroj misli in že takrat je učitelstvo po večini bilo za časopis, ki bi podpiral šolsko delo v smislu moderne šole. Pa je prišlo drugače!

Živo se spominjam na širšo sejo Mladinske matice v Ljubljani dne 29. junija 1929., ko je bila pod preds. tov. Lužarja v razpravi ustanovitve »mladinskega lista«. Ožji odbor je predložil načrt za »Naš rod«, kakršen je danes. Zadeva časopisa ni prišla v razpravo, ker je večina izrazila potrebo po beletrističnem listu. Pač pa je bilo sklenjeno, da bo novi list vneto podpiral sodobna pedagoška stremeljenja s tem, da bo prinašal snovno strnjene številke, primerne za razredno štivo. Od takrat ideja mladinskega časopisa ni nikogar več vznemirjala. Vsi smo se vdali v usodo in sprejemali, kar nam je pač serviral »Naš rod«.

Letos zaključuje »Naš rod« svojo — »štiriletko«. Nedvomno z uspehi, kakršen še ni doživel noben slovenski list za mladino. Priznati moramo uredništvu vso dobro voljo, da zadovolji čitatelje: mlade in stare. Pa se vendar že vsa leta pojavljajo od raznih strani upravičeni in neupravičeni glasovi, ki iznašajo najrazličnejše nedostatke. Toda bodimo pravični: »Naš rod« je kot beletristični mladinski list izpolnil svoje obljube!

V kolikor pa je »Naš rod« mogel podpreti šolsko delo v osnovni šoli, naj pojasni primer iz prakse: Slučajno sem stopal z istimi učenci od 1. šol. leta dalje — sporedno s takrat na novo izhajajočim »Našim rodom« tako, da sem v 4. razredu zaključil tudi štiriletko »Našega roda«. O prvem navdušenju elementarcev sem svojčas poročal v »Popotniku«. Skozi 2 leti so vsi učenci v razredu bili redni naročniki, čeprav je list vseboval le malo naročne štiva. Najprivlačnejši za nižjo stopnjo so bili pač slikopis, sestavki, pra-

vi podporniki smiselnega čitanja. Na srednji stopnji je pričelo številu naročnikov nepričakovano padati: od 100% v teku 2 let na 38%! Tudi tu ni mogla deca najti vsega onega, kar bi si želela. Pač pa se je list po mnenju tovarišev dobro obnesel za višjo stopnjo, ki je prišla v vsakem pogledu na svoj račun. Torej je list vsakdanje čitanje mogel le deloma izpopolniti in le tuintam je posijal žarek veselja iz »Našega roda« tudi onim mlajšim in srednjim

Je v tej neenotnosti kos tragike in to tem bolj, ko imamo danes že ducat slovenskih mladinskih listov, ki jim je mladinoslovje še neznan in neupoštevana veda. Iz teh vidikov je reforma listov nujno potrebna. Če je izdajatelj in založnik res pri srcu slovenska mladina, potem bodo morali v mladinski beletristiki najti pota, ki bodo mogla doseči mladino vseh starostnih dob. Je pa še aktualna druga plat mlad. štival.

Izkušnje kažejo, da mladina, ki je navezana samo na literarne vrednote, ne doživlja onega resničnega življenja, ki valovi zunaj šole. Spontano prime za očetov časopis in slastno požira razne »senzacije«. V 4. šol. letu sem napravil statistiko 43 učencev delavskih staršev. Kaže mi sledeče: 16 dečkov čita dnevnik redno vsak dan, 8 jih čita delavski tednik, 3 poslušajo tedensko, ko starši doma glasno čitajo časnike. Roditelji so me ponovno spraševali, če naj otroci čitajo časopise. Nič ne bi imel proti, če bi današnja žurnalistika pravilno vršila svojo nalogo! Priporočal sem staršem, da sami izberejo posebne zanimivosti iz časopisja, zlasti mlad. priloge in nanje opo-

Splošne vesti

BLAZNOST ALI KAJ?

V »Učiteljskem tovarišu« z dne 18. maja t. l. št. 38, beremo, da sta razpisani dve učiteljski mesti v srezu Dolnja Lendava in sicer na šoli v Dolgi vasi in na šoli v Dolnji Lendavi. Za obe službi je pogoj, da prosilec zna poleg državnega jezika tudi madžarski jezik. Odkar stoji Jugoslavija, se še to ni zgodilo, razen pri razpisu učiteljskih mest na manjšinskih šolah. Manjšinska šola pa že več let ne obstoja, ne v Dolnji Lendavi in ne v Dolgi vasi. Že samo ta razpis pomeni klofuto vsemu nacionalnemu delu naših društev v Dolnji Lendavi, predvsem pa delovanju Narodne Odrbane.

Ta razpis ne pomeni nič drugega, kakor da je dana možnost madžarskim učiteljem, ki so bili premeščeni iz Prekmurja, kompetirati nazaj na madžarsko mejo v Prekmurju.

Ta razpis je v vseh nacionalnih krogih v Dolnji Lendavi izzval veliko ogorčenje, posebno ker se je opazilo, da so tudi nesporniki vedeli za ta razpis in se sedaj nacionalnim delavcem direktno rogajo. Namesto da bi se gledalo na to, da se mladina, v kolikor še ne zna, priučiti državnega jezika, pa se hoče s tem umetno držati staro madžarizacije. Ne glede na to pa je na vsaki izmed teh šol že po ena učna moč, ki zna madžarski. Zakaj

zorijo deco, da jih čita, Krvooločnosti in opolzkosti naj molče preidejo, naj pa nikar ne prepovedujejo časnikov, kajti prepovedan sad je še mnogo vabljeviši. Pomagal sem si tudi na ta način, da vsak dan v šoli posvetim nekaj minut svetovnim novicam. Reči moram, da so to oni dnevni trenutki, ki se jih deca najbolj veseli. In ko sem pred dnevi pokazal v razredu češki otroški časopis, ni bilo želje po slovenskem mladinskem časopisu nič manj kot pred 4 leti za »Naš rod«. Sami so ugotovili, da je to »nekaj imenitnega«. Seveda — prave časopise imajo do sedaj samo — odrasli. In naenkrat: pravi pravcati časnik za — deco?!

Svetovno časovno dogajanje je bistven del modernega pouka. Če bi danes, ko je časopisje razširjeno že v vsaki gorski vasi, tega ne vpoštevali, bi bili na napačni poti! V šoli »obravnavamo« podrobno dogodke starih vekov, za sodobno žitje in bitje pa nimamo besede! Nešteto imamo sentimentalnih literarnih vzorov, nimamo pa še možnosti, da nudimo deci primere sodobnega resničnega življenja.

Blagor češki deci, ki ji je že skozi 3 leta dostopno življenjsko valovanje v prikupni obliki »Mladega sveta«!

Bolj kot pred leti mora stopiti problem mladinskega časnika pred nas danes, ko je načelo »Iz življenja za življenje« po naših šolah splošno uveljavljeno. Podrobno bo treba premotriti, v koliko uspehi literarne smeri »Našega roda« odtehtajo potrebe in želje naše mladine. Ob končanem 4. letniku poskrbimo, da se točno ugotovijo potrebe in možnosti preokreta našega mladinskega lista v potrebnejšo novinarsko smer! Prepričan sem, da ne bo slovenskega učitelja, ki ne bi bil prepričan o nujni preusmeritvi, kakor hitro bo pregledal krasno urejen češki tednik. (Pri nas morda polmesecnik.)

»Mladinski matic« in sekciji JUU pripada važna uloga, da podvzame vse potrebno za uresničenje mladinskega časopisa! Naj bodo idealni instituciji »M. M.« s preusmeritvijo usojeni še srečnejši dnevi, s tem pa slovenski mladini: sodobna vzgoja s širokim pogledom v svet!

P. S.: Misli za preusmeritev »Našega roda« je soglasno sprejelo učit. društvo JUU za Maribor desni breg na zborovanju dne 10. junija 1933. in je sestavilo tozadevne predloge za letošnjo skupščino.

E. Vranc, Maribor.

Albert Širok:

Pogovor z Ribičičem

Dobiti Ribičiča za daljši razgovor je nemogoče. Vedno ima polne roke dela. Zjutraj je v uradu na banski upravi, popoldne ga srečaš v tiskarni, v Mladinski matici ali na sekciji. Kasneje je v radiostudiju. Zvečer ima dve, tri seje, ali pa mora hiteti h generalni vaji v gledališče. V uradu — stranka za stranko in medtem pa poje še neprestano telefon.

Kdaj pregleduje predavanja, kdaj pripravljata poročila za šolski radio, kdaj piše članke in knjige, je sploh skrivnost.

V tej stiski za čas se je vršil najin pogovor stoji in pretrgoma, na hodniku tako rekoč in na cesti.

Kako si zadovoljen z letošnjimi publikacijami Mladinske matice? — Zadovoljen! — je odvrnil Ribičič smehljaje. — Ena knjiga izpopolnjuje drugo. Mislim, da še nismo imeli tako pestrih publikacij kot letos.

Stopili smo zopet za korak naprej. Kar smo obljubili, smo držali. Vse štiri knjige so bogato ilustrirane in izdali smo celo knjigo na boljšem papirju v 4 barvnem tisku. Te bodo naši najmlajši še posebno veselili. Pa ne samo zaradi pestrih ilustracij, ampak tudi zaradi prisrčnih verzov Anice Černejeve.

Druga knjiga, po kateri bodo planili otroci z navdušenjem je »Brkonja Čeljustnik«. Magajnova vesela fantastična pravljica je dobila v Jakcu duhovitega ilustratorja. Njegovih 18 celostranskih risb ne ilustrira samo dejanja, ampak delo tudi čudovito izpopolnjuje. Besedilo in ilustracije so tu združene v organsko celoto, da si knjige brez teh slik sploh ne moremo več predstavljati. Dolgo smo iskali mladinskega ilustratorja in mislim, da smo ga končno vendarle našli.

»Lov na mikrobe« je potreben pouk iz higijene. Kmetovi se je posrečilo dati delu tako obliko, da ga bodo otroci uživali kot zanimivo povest.

Četrta knjiga so »Kresnice«. Te bodo letos precej obširne. —

— Kot urednik »Kresnic« mi lahko o teh kaj več poveš? —

— Lani so bile »Kresnice« mnogim prebeletistične; letos jim bodo najbrže premalo. Beletrijo sem popolnoma izpustil. Vendar se lanske »Kresnice« in letošnje pravilno izpopolnjujejo. Lanske so govorile o naših možeh, letošnje govorijo o naši zemlji. O bogastvu in lepoti naše zemlje. Naj bi vlike Kresnice mladini nekaj prave ljubezni do naše grude, do naše domovine! Težki časi že prerensko grozijo. Morda bo treba našo zemljo še braniti. Borimo pa se samo za to, kar ljubimo; ljubimo pa samo to, kar poznamo. Zato se nisem omejil samo na Slovenijo, ampak sem hotel razsvetliti predvsem manj znane dele

naše države. Tako dobimo v Kresnicah članke o Prekmurju, o Makedoniji in o našem morju. Važnosti morja se vsi le še premalo zavedamo.

Tudi naših izseljencev in naših zaslužnih bratov v Primorju so se spomnile letošnje Kresnice. —

— Kakšne načrte imaš za novi letnik Našega roda? —

— V bistvu se ne izpremeni mnogo. Na željo mnogih se uvede zopet glasbena priloga in morda dobi list tudi par novih rubrik.

»Naš rod« izide v novi okusni opremi Milka Bambiča, ki poskrbi vsaki številki tudi novo naslovno stran. Po predloženih skicah sklepam, da bo ta oprema zelo ugajala naši mladini.

Prijetna novost bo tudi Cicibanov rod, ki izide najbrž kot priloga za naše najmlajše v 3 barvnem tisku. Seveda bo to možno le v primeru, da naklada ne pade in če dobi uprava potrebna zagotovila, da ne bo število naročnikov nihalo od številke do številke kot se je dogajalo prejšnja leta. —

— Kaj pa glede sotrudnikov? —

— Krog sotrudnikov mislim še pomnožiti. Kot nova osebnost nastopi v »Našem rodu« z glavno povestjo, ki se bo nadaljevala skozi ves letnik, Kristina Hafnerjeva z zanimivo napeto povestjo »Šimetov Lipe.« Dejanje povesti se vrši vse v naših krajih in izzveni v pravo pesem planin. —

— Kaj pa praviš na očitke, ki so padli na nekem zborovanju glede protežiranja nekaterih sotrudnikov? —

— Kaj naj rečem. — je odgovoril Ribičič skoro veselo. — Čul sem že toliko očitkov, da mi tudi novi ne kalijo več spanja. Kazalo samo odgovarja tem ljudem dovolj glasno. Niti en sotrudnik ni zastopan več kot s štirimi pri-

spevki. Nimam torej par ljubljencev krog sebe. Samo v tem letniku je sodelovalo okoli 50 pesnikov in pisateljev ter 20 ilustratorjev. O enoličnosti in premajhni barvitosti prispevkov pri tem številu sotrudnikov lahko govorijo samo barvoslepi ljudje. —

— Mnogi se potegujejo za to, da bi se izpremenil Naš rod v šolski list. —

— Ne verjamem, da bi bilo to mogoče — je prekinil Ribičič. Samo povej mi, za kateri razred naj bi se izdajal ta list? Za vse? Vidiš, da je smešno! Sicer pa se bo v tem pogledu razveljavila debata na banovinski skupščini, kjer bom zastopal svoje stališče. Naš rod ni izključno beletrističen mesečnik, a da bi beletrija morala igrati ulogo pepelke v njem, tega ne bi trpel. Če se postavi skupščina na to stališče, si bo pač morala zbrati tudi drugega urednika. —

— Ali bi mi hotel še kaj povedati o nadaljnjem programu Mladinske matice? —

— V kratkem času se je razvila Mladinska matica v največjo našo mladinsko založništvo. Program, ki si ga je postavila pred leti, je zanjo že pretesen. Druga založništva izdajajo vedno manj mlad. knjig, kulturne potrebe naših stalnih mladinskih čitateljev pa so vedno večje. Mislim, da je prav zdaj ugoden čas, da pokažemo svojo podjetnost. Mladinska matica naj bi svoj program razširila, da bi izdala namesto dveh, recimo 5 in kasneje tudi več knjig v izrednih publikacijah. Če se obveže vsaka šola, da odkupi ali razproda toliko izvodov knjig, kolikor razredov ima, pa se da naš načrt z lahkoto uresničiti. Mladinska matica bi postala tako v kratkem mogočno založništvo in prepričan sem, da bi tudi naše mladinsko slovstvo bogotno vzcvetelo kot še nikdar. —